

Referat fra Nettverksmøte 1.april 2011.

Referent: Kristin Olaisen

Det var 30 deltakere på møtet

Programet:

10.00 -10.15

Velkommen og litt om førstelinjesatsingen på RBUP v/ Inger Hodne

10.15 - 11.30

**"Foreldre med, hvorfor det?!" v/Elisabeth Bøvre, Bydel Grorud og
Anne Utvik, Bærum kommune**

Innlegg, spørsmål og diskusjon

12.00-13. 30

Samarbeid med foreldre i videregående skole

v/ Ingeborg Lundsvoll, Hege Burud Skjølvold,
faglærer Helse- og sosialfag og Mohammad Senemar,
faglærer Teknikk og industriell produksjon deler
erfaringer fra samarbeid med foreldre. Alle tre
ansatt ved Strømmen videregående skole

Innlegg, spørsmål og diskusjon

13.45 - 14.15

Refleksjoner over dagens tema v/ Vigdis Wie Torsteinsson

14.15-14.30

**Tanker om form og innhold i dag. Innspill til tema neste gang
v/ Kristin Olaisen**

Innledning på ungdomsnettverksmøte 1. april 2011: RBUP og kommunesatsingen v/ Inger Hodne

Dere i ungdomsnettverket er kjent med at ungdommer kommer til dere for å få en form for tilfang; de vil ha hjelp, trøst, lindring, plaster, råd, informasjon. Behovet trenger ikke å være så uttalt, eller ferdig formulert. Dere har lav terskel, og har som profesjonelle pålagt dere selv et stort tilpasningskrav: Det er dere som skal passe for ungdommens behov (ikke ungdommen som skal passe for deres tjeneste). Samtidig setter dere det dere gjør inn i en ramme eller et perspektiv; dere kaller det dere gjør for utviklingsrettede samtaler. Og dere bruker deres stilling til å påvirke, og får til ting som ungdommene ikke umiddelbart synes er en god idé - som for eksempel det som er tema i dag, nemlig familiesamarbeid. Noen ganger driver dere også opplysningsvirksomhet og undervisning. Deres handlinger springer ut av en annen posisjon enn ungdommens, og av en profesjonell mer-kunnskap. Men merkunnskapen

er lite verd før den settes på prøve i praktiske, konkrete handlinger, og møter gjensvar fra den som kommer til dere.

Jeg har tenkt om RBUP at denne institusjonen på en måte er en meta-profesjonell aktør, som skal gjøre noe av det samme i forhold til fagpersonell som dere gjør i forhold til ungdommene: bidra med et tilfang fra en annen posisjon.

Historisk sett springer RBUP ut fra kliniske miljøer som også har hatt en klar forskningsinteresse og -ambisjon, nemlig SSBU og NWI. Begge disse institusjonene tok et stort ansvar for å bringe nye fagfolk inn i feltet, og la stor vekt på fagpersonellens praksisferdigheter. I dette lå blant annet en interesse for hvordan teori og forskningskunnskap kunne tas i bruk i klinisk arbeid. Oppdraget til RBUP fra helsemyndighetene var fra 1998 til 2003 rettet mot psykisk helsevern, og senteret har hele tiden hatt psykisk helsevern som sin referanseramme, altså et behandlende fagfelt, konsentrert om psykopatologi. De kommunale tjenestene skal ha et mye bredere perspektiv, nemlig også et folkehelse- og forebyggingsperspektiv, i tillegg til at de skal drive lavterskelbehandling og oppfølging av pasienter fra PHBU eller andre spesialisttjenester. Et stort, mangfoldig og uklart definert oppdrag, som skal ivaretas på måter som i lav grad utfordrer folks verdighet!

Og akkurat som dere skal utføre deres oppgaver på måter som ivaretar agens og selvråderett hos dem det gjelder, skal RBUP i all hovedsak styrke fagfolk på måter som anerkjenner det gode arbeidet som allerede gjøres, og som ivaretar tjenestenes autonomi og rett til å bestemme sin faglige utvikling. RBUP bidrar overfor kommunetjenestene på under tre hovedoverskrifter.

Den første kunne vi kalle en konservativ strategi. Da sier vi velkommen til kommunalt ansatte til å ta del i den kunnskapen som er utviklet for, i og med psykisk helsevern med tilstandsbilder og behandling som hovedoverskrifter. Da pålegges de kommunalt ansatte et "oversetteransvar" - de må finne ut hvordan kunnskapen er brukbar på jobben hos seg. Men de gis også frihet til å bruke kunnskapen som de vil, og pålegges ingen bestemte føringer. Samtidig håper jeg de kommunalt ansatte møter interesse for sin arbeidshverdag, erfaringer og kår fra RBUP, slik at RBUPs tilbud også langsomt endrer seg slik at de passer bedre.

En hovedinnvending mot denne strategien er dette med oversetteransvaret. Vi vet en del om at for å påvirke og endre praksis, er det bra om denne praksisen er den selvfølgelige rammen for undervisningen. Men en stor fordel er at vi får noen gode "flerkulturelle fagfolk", som bidrar til et viktig bindestreksarbeid mellom tjenester.

Den andre kunne vi kalle en desentralisert strategi. Da tar vi imot forespørsler og invitasjoner fra kommuner til å bidra med kunnskap som

de trenger, og arbeider sammen med dem det gjelder om å utvikle noe sammen. Vi har erfaring med at dette oppleves som meningsfullt og godt for dem som får slik bistand. Men det krever stor innsats fra RBUPs ansatte, og kan ikke bli en ”rettferdig fordelt” tjeneste - av mangel på kapasitet. I tillegg kommer det at innsatsen rettes mot de kommunale instansene som vet hva de kan be om, som har det som på moderne administrasjonsspråk kalles bestillerkompetanse. Og akkurat som i tjenestene våre, så er det ofte slik at nøden er størst der man ikke ordentlig klarer å sette ord på hva det gjelder.

Den tredje kalles en implementeringsstrategi. Det dreier seg om at RBUP tar på seg rollen som ”leverandør” av ferdig utprøvde programmer eller utredningsinstrumenter, og sier ”Dette er prøvd ut, dette virker (bedre enn ”vanlig prosedyre” og bedre enn ikke behandling): Dette trenger dere!” RBUP har noen slike ting å komme med, men mer på utredning og screening enn på behandling. Hvordan det er å få slike programmer, kommer an på hvordan de innholdsmessig stiller seg i forhold til det man i tjenesten selv spør om, synes man får til og ikke får til, det man gjerne ville ha et tilfang i forhold til. Det kan oppleves som veldig godt og nyttig, og det kan oppleves som å bli utsatt for ”besserwissen” og bli kolonialisert.

RBUP anvender alle disse strategiene i sine mål om å styrke kommunalt fagpersonell, og kommer også til å fortsette med det. I vårt arbeid, både deres i kommunetjenestene, og mitt på RBUP, deler vi et dilemma: Det vi gjør for å beskrive terrenget vi befinner oss i, former også terrenget - og forventningene til både navigeringshjelp og redningsaksjoner.

”Foreldre med, hvorfor det?!” v/Elisabeth Bøvre, Bydel Grorud og Anne Utvik, Bærum kommune

”Foreldre med? Hvorfor det???”

Foreldre med i samtalen helsesøster har med ungdommen. Nyttig eller til heft?

Hvilke lover/forskrifter jobber helsesøster innunder?

- "Veileder for helsestasjon og skolehelsetjenesten"
- Helsepersonelloven (pasientrettighetslovens §3-4, annet ledd og tredje ledd)
- "Veileder om psykisk helsearbeid for barn og unge i kommunene"

Andre viktige forhold:

- Samarbeidspartnere
- Kontekst
- Utviklingsfremmende samtaler

Hvilke lover/forskrifter jobber helsesøster innunder?

- "Veileder for helsestasjon og skolehelsetjenesten"
- Helsepersonelloven (pasientrettighetslovens §3-4, annet ledd og tredje ledd)
- "Veileder om psykisk helsearbeid for barn og unge i kommunene"

Andre viktige forhold:

- Samarbeidspartnere
- Kontekst
- Utviklingsfremmende samtaler

Hvordan få til samarbeid med foreldrene?

- Informasjon til alle elever ifht hvordan helsesøster jobber
- Tid
- Ærlighet
- Planlegge samtalen sammen med ungdommen

Vanlige problemstillinger:

- Krangling hjemme
- Barn av skilte foreldre
- Kosthold
- Søvn
- Skolefravær
- "Annerledeshet"
- Kjærlighetsorg
- Seksualitet

Utviklingsfremmende samtale:

1. Hjelperen har åpen dør, og et vidt hjelpefokus.
2. Tjenesten krever at hjelperen møter ungdommene uansett problematikk.
3. Ungdommene kommer av seg selv, og er motivert for å få hjelp. Hjelperen må ha fokus på symptomene og alvorlighetsgrad(vurdering) og på hva ungdommene ønsker og hva som lar seg gjennomføre i praksis. (motivasjon, viderehenvisning).
5. Ungdommen tar ansvar for seg selv og ønsket hjelp. Hjelperen har en rolle som en som går ved siden av og er samtalepartner.

6. Ungdommen ønsker sjelden at familien skal involveres. Det blir derfor indirekte arbeid med temaer knyttet til familie.
- 7. Mindre langsiktig planlegging. Mer er overlatt til ungdommen. Kontrakter for samtaletilbudet drøftes med ungdommen og justeres ved behov.
 - 8. Ansatte i skolehelsetjenesten har ulike arbeidsoppgaver og roller overfor ungdommene som fører til mindre tydelige grenser og mer uformell kontakt.
 - 9. Åpen og fri kommunikasjon, mer vanlig kontakt
 - 10. Noen har uforpliktende kontakt og noen mer forpliktende.
 - 11. Samtalene blir utformet på en utviklings- og mestringsfremmende måte
 - 13. I skolehelsetjenesten oppleves det et mer omfattende behov for å samarbeide med ulike fagfolk og instanser. (Olaisen, 2007 s.50-51)

Når er det utviklingsfremmende og nødvendig å invitere inn foreldrene?

- "Fare for liv og/eller helse"
- Familiære spørsmål
- Egentlig det meste...?

Hva deler vi nødvendigvis ikke med foreldrene

- Prevensjon
- Seksuell debut (risikosamtale)
- Forelskelse og kjærlighetssorg
- "vennegreier"
- Konflikter med foreldre/søsken. Prater om det en stund, men involverer foreldre som regel etter hvert
- Alkohol/røyking av legal tobakk (risikosamtale)

Hva gjør vi når den unge vegrer seg ifht vårt initiativ og vurdering?

- Tid
- Snakke om hvordan det ville vært å ha foreldre med
- Rollespill
- Planlegging
- Hva sies? Hva skal ikke sies?
- Hva er det verste som kan skje?

Utfordringer og dilemma ifht å ha med foreldre i samtalen

- "Nå skal du høre hvordan det egentlig er"
- Foreldrene tar så stor plass at ungdommen blir usynlig
- Foreldrene dekker over det ungdommen forteller
- Vold i familien "da blir jeg slått!", "da blir jeg kasta ut!"
- Tid Planlegging Ordstyrer
- Barnevern

Hva gjør vi når foreldrene
"abdiserer"?

- "Ta han du" "Vi har prøvd alt!" "Fiks han!"
- Foreldre med
- Ved foreldrevegring: God planlegging Sakliste Ordstyrer

Erfaringer med foreldre inn i samtalen.
Effekt?

- Ungdommen sier: "det gikk jo bra, jo!"
- Saken blir avsluttet tidligere
- Rett plassering av ansvaret
- Det egentlige problemet blir mer tydelig for begge parter
- Familien får et vitne til det de strever med

Samarbeid med foreldre i videregående skole

v/ Ingeborg Lundsvoll, Hege Burud Skjølvold,
faglærer Helse- og sosialfag og Mohammad Senemar,
faglærer Teknisk og industriell produksjon deler
erfaringer fra samarbeid med foreldre. Alle tre
ansatt ved Strømmen videregående skole

Samarbeid med foreldre i videregående skole

Nettverksmøte R-BUP
01.04.2011

- Yrkesfaglige utdanningsprogram (HS, TP, EL, DH)
- 600 elever
- 22 % fra språklige minoriteter
- 34 språkgrupper
- Kurdisk, thai og polsk er de største

Hvorfor er foreldresamarbeid viktig?

Foreldres:

- forventning til skoleprestasjoner
- interesse for skolearbeid hjemme og på skolen
- leksehjelp og samtale om skoleframgang

Betyr mer enn sosioøkonomisk status

- Foreldre føler seg fremmedgjorte overfor skolen
- Bør samarbeide for å ha samme forventninger
- Unngå at elever lever i to verdener

52 000 studier, 83 mill elever, 800 metastudier, J. Hattie "Visible learning" 2009

NSFO

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring

- utvikle gode rutiner og prosedyrer for foreldresamarbeid, spesielt ved skolestart og overgangen fra ungdomsskolen
- tilpasse ordinær praksis for å imøtekomme minoritetsspråklige foreldres behov
- bruke skolen som arena for kompetanseutvikling for foreldre/foreldreskole

§ 20-4. Foreldresamarbeid i vidaregåande opplæring

- Skolen skal halde **kontakt** med foreldra til elevar som ikkje er myndige etter verjemålslova § 1 **gjennom heile opplæringsåret**.
- Skolen skal i **starten av opplæringsåret** på Vg1 og Vg2 halde eit **foreldremøte** der foreldra informerast om skolen, innhaldet i opplæringa, medverkinga til foreldra, rutinar og anna som er relevant for foreldra.
- Foreldra til **ikkje myndige elevar** på Vg1 og Vg2 har **første halvår** av opplæringsåret rett til **minst ein planlagd og strukturert samtale** med kontaktlæraren

Fra skole til arbeidsliv

Første skoledag

- Individuelt møte mellom elev, foresatte og kontaktlærer, 20 min

Fra skole til arbeidsliv

Fokuspunkter for samtalen

- Hvilke ønsker har jeg som kontaktlærer for et godt samarbeid?
- Hvilke ønsker har dere for et godt hjem - skolesamarbeid?
- Er det spesielle forhold skolen bør være oppmerksom på slik at eleven kan få en best mulig tilpasset undervisning?
- I hvilke tilfeller vil dere at hjemmet skal kontaktes?
- På hvilken måte vil dere bli kontaktet?

Fra skole til arbeidsliv

Dokumentasjon Referat fra evalueringsmøte

- Det mest verdifulle er å ha etablert kontakt og sett ansikter
- Lettere å gjennomføre felles foreldremøtet senere på høsten
- Lettere å ta kontakt hvis det blir problemer

Fra skole til arbeidsliv

Erfaringer: suksesskriterier

- Godt forberedte og motiverte kontaktlærere
- Invitasjon til foresatte i god tid
- Rådgivere, miljøarbeider og utv. leder var velkomstkomité og veivisere

Utfordringer

- Tydelig nok informasjon i invitasjonsbrevet
- Tilpasset informasjonsmengde til tidsrammen
- My venting, det bør være "ventestoler" og bord for utfylling av evalueringsskjema
- Fellesinformasjon for andre elever, 1. skoledag, bør være felles opplegg for alle elever (skal avgjøres i løpet av april)

Økt deltagelse på felles foreldremøter

- Møte for foresatte i egen klassen kl 18.30 – 19.00
- Felles foreldremøte for hele Vg1 om søknad til Vg2 kl 19 – 20.00

Foreldremøte ved halvårsvurdering uke 3

Forarbeid/planlegging:

- Opplegget diskutert på basisteam/klasselærerråd og fagteam
- enighet om gjennomføring
- statusrapport/halvårsvurdering av alle elever i alle fag + fraværssrapport
- elevene ble orientert om plan og innhold i møtet
- **alle foreldre ble personlig invitert via en telefonsamtale**

Foreldremøte ved halvårsvurdering uke 3

- **Rammer:**
to timer på kveldstid,
servering av kaffe/te, frukt og kake
stort rom, møblert med bord med plass til elev og foresatte
karakterutskrift av halvårsvurdering
skjema for handlingsplan
- **Deltagere:**
Alle elever i klassen med sine foresatte (bare to elever kom alene)
Kontaktlærer og alle faglærere i klassen
Teamleder, utviklingsleder og rådgiver

Program:

- Innledning v/kontaktlærer
- Film m/smaksprøve fra verkstedet v/elever
- Satsningsområder/halvårsplan for våren
- Elevsamtaler: Alle ansatte og elever/foresatte
- Info for å søke til neste skoleår: Rådgiver, teamleder, elever og foresatte

Elevenes evaluering av møtet:

Hva var bra med dette foreldremøtet?

- Forklaringer innenfor fag. Bra dere tok et sånt møte
- Alt var bra, lærerne var tydelige og mye nyttig informasjon
- Bra kake. Mamma og pappa er på ferie og bra oppsett for møtet
- Helheten var utrolig bra. Beste foreldremøte jeg har vært på
- Å få tilbakemelding
- Fikk pratet med alle lærerne og fikk justert hva jeg skal gjøre bedre
- Jeg synes at dette foreldremøtet var veldig bra. Jeg fikk nok informasjon om forrige semester og fikk min karakterutskrift
- Bra presentasjon av lærere. Fikk snakket med alle lærerne. Konstruktiv tilbakemelding om eleven

Elevenes evaluering av møtet:

Hva kunne vært gjort bedre?

- Absolutt ingen ting
- Ikke noe !
- Ikke noe spesielt å pirke på
- Ingen ting for min del
- Er veldig fornøyd
- Hvis jeg skulle få bedre karakter i norsk på skriftlig og i dokumentasjon og kvalitet ellers var helt bra
- Veldig bra

Foresattes evaluering av møtet:

Hva var bra med dette foreldremøtet?

- Bra oppfølging
- Godt info møte, veldig fin måte å gjøre dette på
- Gode konstruktive tilbakemeldinger
- Føler at vi har fått et godt utbytte av møtet, kunne ikke vært bedre
- Veldig bra
- Dialog med lærerne. Fint å få innsyn i fagene. Deilig med servering av "frukt og kake" ☺
- God informasjon fra alle involverte lærere. Bra gjennomføring av viktigheten med samarbeidet mellom hjem og skole når lærerne gikk rundt til hver enkelt elev + foresatte. Styrker engasjement og tilliten til hver elev til skolevesenet. Viktig informasjon til foreldre og elev for veien videre til yrkesvalg. Takk.
- Bra for elev til å utvikle seg i fremtid skoleåret. Foreldre får visste mer situasjon av elev for å bli bedre karakter mål
- Fikk innblikk i hvordan eleven gjør det i de forskjellige fag. Eleven får vite hva de kan gjøre for å få bedre karakter. Flott at alle lærere er på plass denne kveld. Bra møte.

Fra skole til arbeidsliv

Foresattes evaluering av møtet:

Hva kunne vært gjort bedre?

- Absolutt ingen ting
- Ikke noe spesielt
- Alt var bra
- Er veldig fornøyd
- Mer informasjon om programfag til foreldre

Avsluttende refleksjoner v/ Vigdis Wie Torsteinsson

Vi lever i en kultur som gir ungdom en spesiell posisjon som de som representerer det nye, det som skal komme. Dette er på mange måter en attraktiv posisjon, som gir assosiasjoner til åpninger og muligheter.

Men baksiden av denne medaljen kan også være alvorlig, og ha utilsiktede konsekvenser. For betyr dette at ungdom ikke har noe å lære av de forutgående generasjonene? Er foreldregenerasjonen parkert som mulige leverandører av handlingsstrategier, refleksjoner og ikke minst trygghet? Risikerer vi at ungdom får beskjed om at ingen har noe å lære dem, de må finne ut av det meste selv, ingen som har levd før dem skjønner noe av den verden de bebor? Dette skaper naturlig nok også usikkerhet og rådvillhet hos mange som kanskje nettopp i ungdomsperioden trenger veiledning, trenger noen å tenke høyt sammen med, og erfaringene som andre har gjort!

Dermed er det viktig at vi som fagpersoner har forståelse og virkemidler som gjør det mulig å overskride disse begrensningene. I dag har vi sett gode eksempler på hvordan ungdom og foreldre i flere sammenhenger får muligheter til å stå sammen når viktige avgjørelser skal tas, og hvor foreldrene får mulighet til fortsatt å være viktige personer i sine ungdommers liv. For individueringsbegrepet i faglitteraturen kan og skal ikke bety at ungdom og foreldre ikke lenger skal forholde seg til hverandre. Det må bety at relasjonen skal reforhandles, at stadig større del av beslutningsmyndighet og dermed også ansvar flyttes over til ungdommene, men hvor tilknytningen skal fortsette, bare i en annen form. Og det er viktig at vi holder fram teori og praksis som har dette som grunnlag for de føringene som legges for våre måter å forholde oss til ungdom og familier på!